

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2022.26.27>

УДК 739.2 746.54: 553

ІНТЕГРОВАНІЙ СИНТЕЗ МИСТЕЦТВ НА ПРИКЛАДІ ВИКОРИСТАННЯ МОТИВІВ ВІКТОРІАНСЬКОЇ ГОТИКИ В МИСТЕЦТВІ СТВОРЕННЯ ОДЯГУ ТА ПРИКРАС

Триколенко Софія Тарасівна¹, Єлісеєв Ігор Анатолійович²

¹ Кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри дизайну інтер'єру
Національного авіаційного університету, Київ, Україна,
e-mail: sofia.trykolenko@npp.nau.edu.ua, orcid: 0000-0003-2766-8345

² Старший викладач кафедри дизайну інтер'єру
Національного авіаційного університету, Київ, Україна,
e-mail: igor.eliseev@npp.nau.edu.ua, orcid: 0000-0002-3677-2072

Анотація. Питання синтезу мистецтв завжди передбачало поєднання різних видів мистецтва у межах єдиного об'єкту, як, наприклад, архітектура і скульптура, архітектура і фресковий живопис, архітектура і мозаїка, вітраж й т.д. Але нині перелік видів мистецтва, які можуть перебувати в цікавому й незвичному синтезі значно розширився. У низці статей нами було запропоновано огляд ювелірних виробів, що певним чином представляють синтетичне поєднання монументального архітектурного, та, власне, мініатюрного ювелірного мистецтва. Були представлені різні прийоми використання цілісних архітектурних споруд, загальних вуличних й міських ансамблів, окремих архітектурних елементів, планів споруд, характерних образів. Дана стаття пропонує до огляду продовження цієї тенденції, яка має давнє коріння, проте особливої популярності набула на початку ХХІ століття, захопивши численні поодинокі творчі майстерні та крупні ювелірні будинки. Мода на архітектурні елементи захоплює модельєрів одягу і художників по тканині, які створюють довершені образи, спираючись на архітектурні концепції. Особливо хочеться виділити окремий напрям, пов'язаний із субкультурою готики, що також набула популярності на початку ХХІ століття. У статті проводиться системний аналіз новітнього змісту поняття «готика» та його естетичного взірця – культури Британії кінця ХІХ століття, темні прояви якої отримали назву «вікторіанська готика». Розглядаються аспекти відродження характерних елементів готики на території Британії, їх еволюція та еkleктизація з етнічними мотивами; формування поняття «неоготика» та безпосередньо «вікторіанська готика». Характерні елементи готичної архітектури, такі як вітражні розетки та горгулії стають одним з улюблених мотивів дизайнерів одягу та прикрас, які працюють в цьому напрямку. Розглядаючи роботи відомих митців, таких як італійська студія *Videnoir* та Гуо Пей, стає зрозумі-

мілим суть поняття «архітектурна мода», оскільки їх колекції прямо переносять образи архітектурних деталей, а іноді і цілих споруд на вбрання. При цьому вони використовують як реалістичні, так і символічно-метафоричні прийоми; залучають найрізноманітніші матеріали. Ці ж митці займаються створенням прикрас, які витримані в загальній стилістиці образів. Уважний огляд їхніх творів дає можливість узагальнити особливості прояву стилю «вікторіанська готика» в сучасному ювелірному мистецтві й дизайні одягу.

Ключові слова: вбрання; камені; оправка; ювелірне мистецтво; прикраси; вікторіанська готика; техніка; концепція; вироби; готика; вітражі; філософія; декоративне мистецтво; мистецтво; мода.

ВСТУП

Поняття синтезу мистецтв історично склалося на підґрунті багатьох видів мистецтва: це явище характеризується тим, що в межах основного виду присутні ознаки інших видів. Одним із найбільш взаємопов'язаних з іншими видами мистецтв є архітектура. Звичний вже синтез монументального, декоративного, скульптурного мистецтва, що склався протягом тисячоліть, у XX столітті вилився у нове поняття, яке отримало назву «дизайн». Одним із численних новаторств XX століття стала інтеграція архітектури як комплексу синтетичного поєднання різних видів образотворчого мистецтва в принципово інші види мистецтва, які не асоціюються з монументальністю та масштабністю. Наприклад, архітектурні об'єкти загалом або окремі їх елементи інтерпретуються у меблях, дрібних предметах побуту, одязі, прикрасах. Втім, варто сказати, що це явище не можна назвати винаходом XX століття, оскільки протягом багатьох попередніх епох зустрічаються поодинокі, або навіть масові вироби подібних концепцій. Наприклад, західноєвропейські меблі XIII століття певною мірою повторюють силуети готичної архітектури, а жіночі сукні доби ампіру за силуетами нагадують іонічні колони. Але саме XX століття вивело залучення архітектурних елементів до принципово інших видів мистецтва на кількісно та якісно новий рівень. Архітектура готики завжди вабила творців різних видів мистецтва своєю витонченістю, складними переплетіннями деталей, певною агресивністю та похмурістю. В світі моди вона набула значного поширення завдяки представникам різних неформальних субкультур.

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Архітектурні об'єкти періоду готики і неоготики знаходять численні відгуки у історії архітектури та мистецтвознавстві. Вплив архітектури на інші види мистецтва став потужною

цариною для наукових досліджень кінця XX – початку XXI століття. Для даної статті актуально згадати роботи таких дослідників, як О. Трошкіна [15], Л. Гнатюк [4], Г. Агеєва та А. Волкова [3], Г. Новік [10], Л. Обуховська [11], О. Козубська [7]. Суспільний устрій, розвиток культури та мистецтва другої половини XIX століття, так званої «вікторіанської доби» докладно описують у своїх роботах низка дослідників, зокрема Дж. Берд [1], Е. Бартон [2], Л. Ворслі [21]. Вплив готичної архітектури на види мистецтва, що ніяк не відносяться до монументальних, розглядаються в роботах С. Триколенко [19, 20]. Дослідженнями високої моди світового рівня, у якій за взірць взято архітектурні об'єкти належать перу Клер Шеффер [14], Жані Саме [13], Б. Кокс [8].

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Полягає у детальному аналізі передумов виникнення синтезу ювелірного мистецтва та архітектури, впливів архітектури на формування модних концепцій відомих дизайнерів. Особлива увага приділяється стилям готика та неоготика, оскільки вони є одними із найпопулярніших серед інших архітектурних стилів, що проникають у фешн-індустрію.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Акцентуючи увагу на архітектурних елементах періоду готики, необхідно зазначити, що вони еволюціонували в різних країнах по-різному, і цей процес проходив нерівномірно. Аж до XIX століття добудовувалися величні споруди, які починали зводити ще у XIV – XV століттях [18]. XIX століття на території Англії ознаменувалося спалахом явища «неоготика», яке характеризувалося еkleктичним поєднанням національних архітектурних мотивів з іноземними, які були запозичені як із європейських держав, та і з далеких колоній. У містах Туманного Альбіону можна часто зустріти споруди, у яких на тлі загальних силуетів готики вимальовуються індійські, араб-

ські, єгипетські, китайські мотиви. Окремо слід згадати і той факт, що сам стиль «готика» виник на тлі еволюції середньовічних романських споруд під впливом арабської архітектури, з якою європейці ознайомилися під час хрестових походів. На території Англії простежуються впливи кельтського і скандинавського мистецтва різьблення, яке проявляється в елементах готики і неоготики. Потужний синтез національних й іноземних елементів у XIX столітті сформував тут особливий, унікальний та надзвичайно цікавий для дослідження стиль, який отримав назву «вікторіанська готика». Цей термін пов'язаний з епохою правління королеви Вікторії, яка стала символом стабільності й перманентного розвитку всіх галузей науки, культури, мистецтва, промисловості.

Вікторіанська епоха також відома увагою до власної історії та культури. Певним чином ці процеси були простимульовані війною з Наполеоном, яка поклала край засиллю французької культури в Англії. Реакцією стало посилення національної ідеї Британії як сильної, незламної держави із дуже багатою власною історією та культурою. Знаменитий англійський романтизм представив світові численні твори живопису, скульптури, декоративно-ужиткового мистецтва, літератури, поезії, музики, у яких прославлялися національні герої, віднайдені дослідниками фольклору. Персонажі від широковідомого короля Артура та його лицарів до маловідомих героїв ірландських міфів знаходили втілення у творах митців вікторіанської епохи. Втім поступ другої половини XIX століття позначився ще одним цікавим явищем, яке якнайкраще влилося в структуру поняття «вікторіанської готики». Це так званий «темний романтизм», який пізніше отримав назву «декаданс». Не можна оминати увагою і той факт, що доба «варварства», «темного середньовіччя» в уяві прогресивних мислителів другої половини XIX століття ототожнювалася із формуванням містичних учень, які також набували популярності в добу королеви Вікторії [18, с. 106].

Звернення митців до темної сторони людської натури, передача складних емоційних переживань засобами мистецтва на тлі появи у державі нових проблем¹ призвели до появи великої кількості творів, які відносяться до терміну «вікторіанська готика», хоча насправді вони не мають відношення до архітектури. Таким чином поняття «вікторіанська готика» досягнуло

¹ Епоха королеви Вікторії вважається втіленням стабільності, розвитку, економічного та культурного піднесення. Втім існували численні зовнішні та внутрішні проблеми. До зовнішніх відносилися війни, у яких приймала участь Британська імперія, епідемії та колоніальні заволодіння. До внутрішніх – сувора ієрархія суспільства, яка обмежувала становище особистості; вичурна, але дуже поверхнева мораль; тяжке становище робітничого класу, засилля опіуму з Китаю, та ін.

значний аспект культури та мистецтва.

На початку XXI століття великої популярності стали набувати декілька субкультурних напрямків, які базувалися на образному та філософському проявленні культури вікторіанської готики. Представники культури стімпанк² та готика обирають для себе відповідний стиль одягу, прикрас, дизайну приміщень.

У даній статті ми пропонуємо розглянути використання архітектурних елементів у декоративно-ужитковому та ювелірному мистецтві на прикладі архітектури періоду готики та пізніших інтерпретацій.

На початку XXI століття утворюються та розвиваються кілька відомих світових брендів, які спеціалізуються на створенні одягу й аксесуарів для представників субкультур та інших поціновувачів елементів готики.

Розглядаючи мистецтво створення одягу, варто виділити кілька наймасштабніших тенденцій: використання загальних зображень відомих архітектурних споруд у якості принтів, вишитих або витканих зображень; використання характерних елементів доби готики, таких як розетки, різьблення, горгулії, вітражі; використання знакових форм та силуетів, які відразу асоціюються з добою готики: видовжені, загострені деталі, аркоподібні рельєфи, вітражоподібні кольорові поєднання й т. д.. Для розробки концепції прикрас митці-ювеліри звертаються до образів окремих споруд та цілих архітектурних ансамблів, знакових архітектурних деталей і супровідних елементів, таких як архітектурні плани, деталі конструкції. Тут найкраще проявляється поняття «синтез мистецтв», оскільки архітектура і ювелірне мистецтво ніколи не були взаємопов'язані в технічному плані, як, наприклад, архітектура та скульптура, архітектура та монументальний живопис. Але передача споруд в ювелірних виробках має досить давню історію і сягає часів середньовіччя.

² Стімпанк – потужна субкультура, зовнішніми атрибутами якої стали елементи техніки вікторіанської доби, такі як: парові та часові механізми, захисні окуляри, прототипи робототехніки, захисні обладунки працівників індустрії, та ін.. Світи формуються довкола уявних суспільних устоїв, залежних від досягнень індустрії. Мандруючи шляхом, прокладеним знаменитими творцями XIX століття, такими як Герберт Уеллс, Жюль Верн, Альбер Робіда, сучасніші майстри жанру подали своїм шанувальникам потужні моделі альтернативної реальності, докладно описуючи зовнішній вигляд й побут своїх персонажів. Безпосередньо термін «стімпанк» належить письменнику К. У. Джетеру, який в 1979 р. використав його у своїй книзі «Ніч морлоків». Змодельовані в уяві письменників фентезі, альтернативної історії, наукової фантастики події та герої знайшли відображення у всіх галузях моди, ставши невичерпним джерелом натхнення для модельєрів, дизайнерів аксесуарів і прикрас, архітекторів й дизайнерів інтер'єрів [16].

Традиція «ношіння свого будинку завжди з собою» має давні філософсько-культурні коріння: перстень із зображенням будинку був традиційним подарунком на весілля в єврейських родин. Вважається, що цей звичай виник в XIII столітті, а особливої популярності набув в XIV-XV столітті. Філософська концепція полягає в тому, що з моменту одруження для пари все стає загальним, і спільний дім уособлює єдність двох життів. Молодята будують сім'ю, міцну, немов кам'яні стіни будинку. Але є припущення, що найдавнішою символікою єврейських весільних перстнів став образ Великого храму в Єрусалимі, який був зруйнований. Втіленням будинку, або ж храму, є також весільний балдахін Хупа, під яким проводиться обряд одруження. У зв'язку з цим деякі весільні кільця нагадують радше верх тканого балдахіна, ніж архітектурної споруди. Таким чином, можна сказати, що весільні кільця є своєрідним втіленням втіленого образу - зображують символ будови [17]. У XIX століття виникло яскраве явище - виготовлення ювелірних прикрас із чавуну. Для них часто обирали за взірцем архітектурні мотиви, характерні для доби готики, такі, як елементи розеток й різьблення. Популярність ювелірних виробів із заліза та сталі була результатом політичного та соціального клімату військового часу. Хоча його унікальний стиль мав незмінну привабливість і носився як траурна краса навіть наприкінці XIX століття. Сережки і перстні мали чудове поєднання твердого темного залізного матеріалу в м'якій і легкій формі мережива, стилізованого під елементи германської готики.

Ювелірні вироби з чавуну, розроблені в Німеччині в 1806 році, стали символом пруського патріотизму та опору Наполеону I у Визвольній війні Пруссії 1813-15 років. Жінки дарували своїй країні золоті прикраси в обмін на залізо з написом «Я віддала золото за залізо».

Ювелірні вироби отримали міжнародний авторитет. Пік попиту припав на 1830-ті роки, коли тільки в Берліні було 27 ливарних заводів, а виробництво поширилося до Франції та Австрії [9]. У Британії мода на чавунні прикраси не набула такої популярності, втім, чимало цих прикрас осіло в музейних і приватних колекціях.

Огляд прикладів використання архітектурних елементів готики в одязі варто розпочати з виробів італійської майстерні Videnoir, створеної в 2013 році. Майстерня спеціалізується на створенні корсетів, аксесуарів та жіночої спідньої білизни. Для цих виробів використовуються ексклюзивні орнаменти, розроблені на основі готичних арок і розеток. Авторські розробки орнаментів спеціально підігнані під силуети деталей крою для індивідуального їх розміщення на виробі. Точне

стикування ліній орнаментів створює ілюзію повноцінної архітектурної споруди, перенесеної на жіноче тіло. Витончені гостроконечні форми, характерні для готики, на корсетах та предметах білизни ідеально підкреслюють принади фігури, нівелюючи недоліки. Кольорова палітра колекцій поділяється на контрастні - з яскравими червоними та чорними орнаментами і ніжно-пастельні - зближені й тендітні. Декор тканини має оксамитову фактуру та наноситься за технологією флокового напилення. Ця технологія порівняно молода - виникла наприкінці XX століття, і нині адаптована до найрізноманітніших матеріалів: еластичних та стабілізуючих сіток, органзи, шифону, біфлексу та інших.

Розглядаючи конкретніше вироби Videnoir, можна розділити їх на самостійні речі та цілі ансамблі, які не сприймаються розділено. Колекція «Собори», для створення якої використовується флокове напилення силуетів відомих архітектурних елементів, складається з численних елементів гардеробу, від панчіх і спідньої білизни до пишного декоративного коміра «Медічі», який по-різному трактувався в різних країнах західної Європи [12].

Прикраси, які створює майстерня для завершення образів, також стилізуються під архітектурні форми. Вироби виготовляються із не коштовних листових металів та полімерів методом лазерної різки та гравірування, тим самим вони ідеально передають найдрібніші деталі, характерні для готичних розеток та скульптурних «мережив».

Фантастичні адаптації архітектурних споруд під потреби високої моди представляє китайська дизайнерка Гуо Пей, відома на весь світ завдяки своїм казковим вбранням, що руйнують традиційні уявлення про одяг. Її вироби мають за основу силуети посуду, квітів, парасоль, архітектурних споруд. Вона створює цілісні образи не лише одягу, а й макіяжу та зачісок. У даній статті розглянемо її колекцію «L'Architecture» 2018 року, яка стала символом співпраці кутюрє із Паризьким синдикатом високої моди³. За основу була взята архітектура старого Парижа з його будівлями періоду пізньої готики та неоготики.

Авангардність конструкцій, характерні силуети вбрання, які відразу ж напрому або метафорично асоціюються з архітектурою періоду готики або неоготики демонструють неперевершений талант мисткині у формуванні цілісних, візуально зрозумілих образів, які не залишають глядачам незавершених міркувань.

³ Паризький синдикат високої моди - організація, створена 1868 року за ініціативи Чарльза Фредеріка Ворта; об'єднала популярні модні салони того часу. Нині являє собою організацію, що об'єднує представників кутюрної моди із різних країн світу під керівництвом паризького осередку [8].

Контрастні силуети готичних соборів, окремих архітектурних елементів постають у вигляді об'ємних деталей оздоблення, чітких або розмитих принтів, викладених складок й неймовірно складних тканинних скульптур, сформованих за допомогою щільного каркасу. Складні масштабні конструкції здаються непереможними, тим самим відриваючись від поняття повсякденної моди і впевнено закріплюючи за собою термін «висока мода». Більшість образів мають стійкі каркасні криноліни, тугі утягуючі корсети і високі деталі оздоблення, такі як коміри а-ля Медічі та плечики. Говорячи про реалістичність передачі образів готичних споруд необхідно сказати і про метафоричні, символічні трактування. Зокрема, кілька суконь абсолютно не мають чітких пізнаваних конструкцій та орнаментального оздоблення. Натомість у них прочитуються символічні деталі, такі, як викладена із тканини та чорного пір'я готична розетка, м'які тканинні аркбутани, викладені тунельками й стрічками арки... Завуальованість, метафоричність передачі архітектурних об'єктів межується із їх конкретними утіленнями і зображеннями. Видимість контрастує із символізмом та візуальними асоціаціями, тим самим посилюючи відчуття багатогранності творчості мисткині.

Втім, не всі моделі колекції є непридатними для повсякденного носіння. Деякі вироби мають лише невисокі тканинні рельєфи та багато оздоблені звичайним кольоровим і оксамитовим флоковим принтами. Таким чином можна говорити і про певну адаптацію виробів для повсякденного носіння.

Аналізуючи використання певних матеріалів, можна говорити про необмеженість дизайнерки у виборі тканин, декору та каркасних конструкцій. Вона сміливо залучає у свою колекцію весь арсенал модних засобів, комбінуючи матеріали відповідно до подачі образів. Тут гламурні оксамит, парча, органза поєднуються із чорним пір'ям, стразами, пайєтками; натомість суворі джинси, габардін, льон оздоблюються розписами, флоковим напленням та дрібним, невибагливим декором. Деякі моделі повністю виконані з декоративних елементів – у них відсутні тканини як такі. Зокрема, кілька образів зіставлені із щільних дротових каркасів, обплетених тасьмою, пір'ям й стрічками.

Говорячи про кольорову гамму колекції, варто акцентувати увагу на її наближеності до традиційних відтінків готичної архітектури та «жалобної» моди вікторіанської доби. Тут від-

сутні яскраві кольори, зате чимало відтінків чорного, сірого, коричневого, золотистого. Асоціативний ряд похмурих готичних споруд відразу ж формується в уяві глядача, не відділяючи його від споглядання реальних міських ансамблів старого Парижа.

Підсумовуючи огляд колекції «L'Architecture», можна зробити висновок про концептуальну єдність реалістичних та знакових елементів, що втілюють ідеї мисткині й асоціативно сприймаються глядачами. Тут варто використати термін, запропонований В. Карповим та Н. Сиротинською – «нейроарт». Дослідження еволюції творчого поступу людства з позиції нейроестетичних узагальнень є особливо актуальною, оскільки увиразнює і пояснює ключові зміни в контексті мистецького відображення людиною довколишнього світу. Наслідком цього постає проблема розуміння природи людської творчості, можливості створення внутрішніх образів та їх екстраполяція, що увиразнюється у новий напрям наукового інтересу – «нейроарт» [6].

ВИСНОВКИ

Розглянувши наведені приклади, ми можемо констатувати важливість творчого осмислення архітектурних образів для їх подальшого утілення в принципово інших видах мистецтва. Вплив архітектури на моду важко переоцінити, оскільки протягом багатьох століть виникали стилі, спрямовані на підкреслення архітектурності силуетів, або використання певних деталей, що втілюють ті чи інші архітектурні елементи. Розмірковуючи над впливом архітектури готики і неоготики на сучасну високу і повсякденну моду, ми можемо наголосити на формуванні низки атрибутів субкультур саме на тлі архітектури готики. Побудова асоціативного візуального ряду уможливорює використання непрямих, нереалістичних образів. На прикладах двох майстерень ми ознайомилися із використанням різних матеріалів, художніх мов та виражальних засобів для створення довершених, цілісних образів. Тема взаємовпливів, синтетичного поєднання видів мистецтва, іноді абсолютно протилежних за своїм спрямуванням, є однією з найцікавіших для мистецтвознавчих досліджень. Окреслюючи перспективи подальших досліджень у цій галузі, ми маємо сказати, що ця стаття є початком циклу досліджень, спрямованих на вивчення передачі архітектурних образів мовою моди.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] *Baird J.* Victoria the Queen: An Intimate Biography of the Woman Who Ruled An Empire. New York: Random House, 2016.
- [2] *Burton A.* An ABC of Queen Victoria's Empire: Or a Primer of Conquest, Dissent and Disruption. London; New York: Bloomsbury, 2017.
- [3] *Волкова, А. В.* Культурно-історичні цінності та природа як основні джерела пошуку ідей для архітектури аеропортів / А. В. Волкова, Г. М. Агеєва // АВІА-2017: XIII міжнар. наук.-техн. конф., 19-21 квітня 2017 р.: матеріали. – К.: НАУ, 2017. – С. 24.1-24.4.
- [4] *Гнатюк Л.Р.* Особливості захисних споруд цивільної оборони Верони / Л.Р. Гнатюк, Лугова О.М. // Теорія та практика дизайну. Збірник наукових праць / Дизайн архітектурного середовища. К.: НАУ, 2019. Вип. 18. – С. 44-50.
- [5] *Готика // Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін. — Київ : Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України : Абрис, 2002. — 742 с.*
- [6] *Карпов В.В., Сиротинська Н.І., Бондик О.В.* Ейдетика художньої творчості людини в контексті нейроарту // Український мистецтвознавчий дискурс : колективна монографія / За заг. ред. д.і.н. В.В. Карпова. Рига: Izdevnieciba Baltia Publishing, 2020. С. 168 – 183.
- [7] *О. Козубська* Сакральна готика середньовічного Львова. Автореф. дисертації канд. іст. наук: 07.00.01 / О. Б. Козубська; НАН України. Ін-т українознав. ім. І.Крип'якевича, Ін-т народознав. — Л., 2004. — 19 с.
- [8] *Cox B.* Fashionable: An Illustrated History of the Bizarre and Beautiful. Weldon Owen, 2012. 256 p.
- [9] *Rudolf Köster.* Eigennamen im deutschen Wortschatz: ein Lexikon. — Walter de Gruyter, 2003. — С. [116] — 224 с.
- [10] *Новік Г.В.* Вплив кольору на візуальне сприйняття виробів з металу в дизайні інтер'єру / Г.В. Новік // Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Теорія та практика дизайну» – Національний авіаційний університет. – К., 2019. – С. 62-63.
- [11] *Обуховська Л.* Місце історико-архітектурного аналізу у реконструкції центральних частин міст / Обуховська Любава Василівна // Дизайн архітектурного середовища / Обуховська Любава Василівна. – Київ: Київський національний університет будівництва та архітектури, 2010. – С. 22-23.
- [12] Rare early 19th century berlin iron torpedo earrings [Електронний ресурс] // BellandBird – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bellandbird.com/products/early-19th-century-berlin-iron-torpedo-earrings>.
- [13] *Samet J.* Haute Couture Paperback / Janie Samet. – Paris: Plon, 2006. – 352 с.
- [14] *Claire B. Shaeffer.* Couture Sewing Techniques / Claire B. Shaeffer., 2011. – 250 с.
- [15] *Трошкіна О.А.* Монумент в місті: естетика, доцільність та охорона міського середовища / О.А. Трошкіна // Проблеми розвитку міського

REFERENCES

- [1] *Baird J.* (2016) Victoria the Queen: An Intimate Biography of the Woman Who Ruled An Empire. New York: Random House
- [2] *Burton A.* (2017) An ABC of Queen Victoria's Empire: Or a Primer of Conquest, Dissent and Disruption. London; New York: Bloomsbury
- [3] *Volkova, A. V.* (2017) Kulturno-istorychni tsinnosti ta pryroda yak osnovni dzhherela poshuku idei dlia arkhitektury aeroportiv [Cultural and historical values and nature as the main sources of ideas for airport architecture] / A. V. Volkova, H. M. Ahieieva // AVIA-2017: XIII mizhnar. nauk.-tekhn. konf., 19-21 kvitnia 2017 r.: materialy. – S. 24.1-24.4 [In Ukrainian]
- [4] *Hnatiuk L.R.* (2019) Osoblyvosti zakhysnykh sporud tsyvilnoi oborony Verony [Peculiarities of the defense structures of Verona] / L.R. Hnatiuk, Luhova O.M. // Teoriia ta praktyka dizainu. Zbirnyk naukovykh prats / Dizain arkhitekturnoho seredovyscha. Vyp. 18. – С.44-50. [In Ukrainian]
- [5] *Hotyka [Gothic] // Filosoфskyi entsyklopedychnyi slovnyk / V. I. Shynkaruk (hol. redkol.) ta in. (2002) — Kyiv : Instytut filosofii imeni Hryhoriia Skovorody NAN Ukrainy : Abrys, — 742 s [In Ukrainian]*
- [6] *Karpov V.V., Syrotynska N.I., Bondyk O.V.* Eidetyka khudozhnoi tvorchosti liudyny v konteksti neuroartu (2020) Eidetics of artistic creativity of people in the context of neuroartu // Ukrainyskyi mystetstvoznavchyi dyskurs : kolektyvna monohrafiia / Za zah. red. d.i.n. V.V. Karpova. Ryha: Izdevnieciba Baltia Publishing, S. 168 – 183. [In Ukrainian]
- [7] *O. Kozubska* (2004) Sakralna hotyka serednovichnoho Lvova [Sacred Gothic of medieval Lviv]. Avtoref. dysertatsii kand. ist. nauk: 07.00.01 / O. B. Kozubska; NAN Ukrainy. In-t ukrainoznav. im. I.Krypiakevycha, In-t narodoznav. — 19 s [In Ukrainian]
- [8] *Cox B.* (2012) Fashionable: An Illustrated History of the Bizarre and Beautiful. Weldon Owen, 256 p.
- [9] *Rudolf Köster.* (2003) Eigennamen im deutschen Wortschatz: ein Lexikon. — Walter de Gruyter,— С. [116] — 224 с
- [10] *Novik H.V.* (2019) Vplyv koloru na vizualne spryiniattia vyrobiv z metalu v dizaini interieru [The influence of color on the visual perception of metal products in interior design] / H.V. Novik // Materialy V Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii «Teoriia ta praktyka dizainu» – Natsionalnyi aviatsiynyi universytet. – S.62-63 [In Ukrainian]
- [11] *Obukhovska L.* (2010) Mistse istoryko-arkhitekturnoho analizu u rekonstruktsii tsentralnykh chastyn mist [The place of historical and architectural analysis in the reconstruction of the central parts of cities] Dizain arkhitekturnoho seredovyscha. – S. 22-23. [In Ukrainian]
- [12] Rare early 19th century berlin iron torpedo earrings [Електронний ресурс] // BellandBird – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bellandbird.com/products/early-19th-century-berlin-iron-torpedo-earrings>.
- [13] *Samet J.* (2006) Haute Couture Paperback / Janie Samet. – Paris: Plon, – 352 с.
- [14] *Claire B. Shaeffer.* (2011) Couture Sewing Techniques / Claire B. Shaeffer.– 250 с.
- [15] *Troshkina O.A.* (2017) Monument v misti: estetyka, dotsilnist ta okhorona miskoho seredovyscha [A monument in the city: aesthetics, expediency and protection of the urban environment] / O.A. Troshkina //

середовища.: Наук.-техн. зб.– Київ.: НАУ, 2017. – Вип. 3 (19) – С. 173-182

[16] Триколенко С. Т. Стиль стімпанк в оформленні інтер'єрів // Проблеми розвитку міського середовища / Софія Тарасівна Триколенко. – Київ: Компринт, 2017. – (Науково-технічний збірник). – С. 172–179.

[17] Триколенко С., Єлісієєв І. Ювелірна архітектура в єврейській весільній традиції. Архітектура та екологія: Матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 9 – 11 листопада 2021 року). – К.: НАУ, 2021. – С. 219-220.

[18] Триколенко С. Т. Елементи вікторіанської готики в сучасних інтер'єрах. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «мистецтво та дизайн у художній мові мінливого часу: морфологія, семіотика, візуальність», Харківська державна академія дизайну і мистецтв (ХДАДМ), 14 квітня 2022 р. с. 106

[19] Триколенко С.Т. Ювелірна архітектура як синтез мистецтв // Тези Міжнародної науково-практичної конференції "Архітектура і дизайн. Традиції. Новітність. Майбутнє"./ Івано-Франківськ: Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, 2018. – С. 80–82.

[20] Триколенко С. Т. Ювелірна архітектура – синтез монументального та мініатюрного мистецтва / С. Триколенко // Проблеми розвитку міського середовища: Наук.-техн. збірник. – К.:ЦП "Компринт", 2018. – Вип. 1 (20). – С. 173 – 181

[21] Worsley L. Queen Victoria: Twenty-Four Days That Changed Her Life. New York: St. Martin's Press, 2019.

Problemy rozvytku miskoho seredovyscha.: Nauk.-tekh. zb.– Vyp.3 (19) – S. 173-182 [In Ukrainian]

[16] Trykolenko S. T. (2017) Styl stimpunk v oformlenni interieriv [Steampunk style in interior design]// Problemy rozvytku miskoho seredovyscha / Sofiia Tarasivna Trykolenko. – Kyiv: Komprynt,– (Naukovo-tekhnichnyi zbirnyk). – S. 172–179 [In Ukrainian]

[17] Trykolenko S., Yelisiyev I. (2021) Yuvelirna arkhitektura v yevreiskii vesilnii tradytsii [Jewelry architecture in the Jewish wedding tradition]. Arkhitektura ta ekolohiia: Materialy KhII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii – s. 219-220. [In Ukrainian]

[18] Trykolenko S. T. (2022) Elementy viktorianskoi hotyky v suchasnykh interierakh [Elements of Victorian Gothic in modern interiors]. Materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «mystetstvo ta dyzain u khudozhnii movi minlyvoho chasu: morfolohiia, semiotyka, vizualnist», Kharkivska derzhavna akademiia dyzainu i mystetstv (KhDADM), s. 106 [In Ukrainian]

[19] Trykolenko S. T. (2018) Yuvelirna arkhitektura yak syntezy mystetstv [Jewelry architecture as a synthesis of arts]// Tezy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Arkhitektura i dyzain. Tradytsii. Novitnist. Maibutnie»./ Ivano-Frankivsk: Ivano-Frankivskiy natsionalnyi tekhnichnyi universytet nafty i hazu, – S. 80–82 [In Ukrainian]

[20] Trykolenko S. T. (2018) Yuvelirna arkhitektura – syntezy monumentalnogo ta miniatiurnogo mystetstva [Jewelry architecture is a synthesis of monumental and miniature art]/ S. Trykolenko // Problemy rozvytku miskoho seredovyscha: Nauk.-tekh. zbirnyk/ – K.:TsP «Komprynt», – Vyp. 1 (20). – S. 173 – 181 [In Ukrainian]

[21] Worsley L. Queen Victoria: Twenty-Four Days That Changed Her Life (2019) New York: St. Martin's Press, 2019.

ABSTRACT

Trykolenko S., Yelisiyev I. An integrated synthesis of the arts on the example of the use of Victorian Gothic motifs in the art of creating clothes and jewelry.

The question of the synthesis of arts has always involved the combination of different types of art within a single object, such as, for example, architecture and sculpture, architecture and fresco painting, architecture and mosaic, stained glass, etc. But now the list of art types that can be in an interesting and unusual synthesis has expanded significantly. In a number of articles, we offered an overview of jewelry that in a certain way represents a synthetic combination of monumental architectural and, actually, miniature jewelry art. Various methods of using integral architectural structures, general street and urban ensembles, individual architectural elements, building plans, and characteristic images were presented. This article offers a review of the continuation of this trend, which has ancient roots, but gained particular popularity at the beginning of the 21st century, capturing numerous individual creative workshops and large jewelry houses. The fashion for architectural elements captivates fashion designers and fabric artists who create finished images based on architectural concepts. I especially want to single out a separate trend related to the Gothic subculture, which also gained popularity at the beginning of the 21st century. The article carries out a systematic analysis of the latest meaning of the concept of "Gothic" and its aesthetic model - the culture of Britain at the end of the 19th century, the dark manifestations of which were called "Victorian Gothic". Aspects of

the revival of characteristic Gothic elements in Britain, their evolution and eclecticism with ethnic motifs are considered; formation of the concept of "Neo-Gothic" and directly "Victorian Gothic". Characteristic elements of Gothic architecture, such as stained-glass rosettes and gargoyles, become one of the favorite motifs of clothing and jewelry designers who work in this direction. Looking at the works of famous artists, such as the Italian studio Videnoir and Guo Pei, the essence of the concept of "architectural fashion" becomes clear, as their collections directly transfer images of architectural details, and sometimes entire buildings, to clothes. At the same time, they use both realistic and symbolic-metaphorical techniques; involve a wide variety of materials. The same artists are engaged in the creation of jewelry, which is sustained in the general style of the images. A careful review of their works makes it possible to generalize the features of the manifestation of the "Victorian Gothic" style in modern jewelry and clothing design.

Keywords: clothes; stones; rim; jewelry; decorations; Victorian Gothic; machinery; concept; ware; Gothic; stained glass windows; philosophy; decorative arts; art; fashion.

AUTHOR'S NOTE:

Trykolenko Sofia, Candidate of Art Studies Associate Professor of the Interior Design Department of the National Aviation University, Kyiv, Ukraine, e-mail: sofia.trykolenko@npp.nau.edu.ua, orcid: 0000-0003-2766-8345

Yeliseiev Ihor, Senior Lecturer of the Department of Interior Design at the National Aviation University, Kyiv, Ukraine, e-mail: ihor.eliseev@npp.nau.edu.ua, orcid: 0000-0002-3677-2072

Стаття подана до редакції 10.11.2022 р.

Стаття прийнята до друку 18.11.2022 р.